

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ”
БЛАГОЕВГРАД

ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

2700 Благоевград, тел/факс: +395/73/886617, e-mail: admin@law.swu.bg

Дисциплина:

ВСЕКИДНЕВНИЯТ ЖИВОТ В СРЕДНОВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ

Конспект:

1. ХРОНОЛОГИЧЕСКИ ГРАНИЦИ И ПЕРИОДИЗАЦИЯ НА СРЕДНОВЕКОВНАТА БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ. ИЗВОРИ И ИСТОРИОГРАФИЯ.
2. ГЕОГРАФСКИЯТ ФАКТОР В ЖИВОТА НА НАСЕЛЕНИЕТО В БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ ПРЕЗ СРЕДНОВЕКОВИЕТО.
3. РЕЛИГИЯ, БИТ И КУЛТУРА ПРЕЗ ЕЗИЧЕСКАТА ЕПОХА.
4. СЕМЕЙСТВО И СЕМЕЙНИ ОТНОШЕНИЯ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ ПРЕЗ СРЕДНОВЕКОВИЕТО.
5. СРЕДНОВЕКОВНИТЕ ПОПУЛАЦИИ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ.
6. ЖИЛИЩА, ОБЛЕКЛО И ПОКЪЩНИНА.
7. ПЪТУВАЩИ И ПЪТУВАНИЯ.
8. СТОПАНСТВО И ПРОИЗВОДСТВО. ЗЕМЕДЕЛИЕ, СКОТОВЪДСТВО ЗАНАЯТИ.
9. ЕРЕСИ И РЕЛИГИОЗНИ ДВИЖЕНИЯ В БЪЛГАРСКОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ.

Задължителна литература:

- Ангелов, Д., *Богомилството в България*. София, 1993.
- Андреев, Й., *Всекидневието на българите XII – XIV в.* София, 1992.
- Аризанова, С., *Облеклото в света на българите през XII – XIV век.* – В: *Средновековният човек и неговият свят. Сборник в чест на 70-та годишнина на проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов*. Велико Търново, 2014, 633–644
- Атанасова, К., *Царе, боляри и овчари: облеклото през Второто българско царство*. Варна, 2025.
- Атанасов, Г., *За хронологията и монашеската организация в скалните обители през Първото българско царство.* – В: *Светогорска обител Зограф*. Том 3. София 1999, 281–293.
- Бешевлиев, В., *Първобългарите, Бит и култура*. София, 1981.
- Божилов, Ив., Гюзелев, В., *История на Средновековна България VII – XIV век*. София, 1999.
- Божилов, Ив., *Културата на средновековна България*. София, 1996.
- Бояджиев, Ст., Чанева-Дачевска, Н., Захаријева, Л., *Изследвания върху архитектурата на Българското средновековие*. София, 1982.
- Бояджиев, Ст., *Българската архитектура през VII – XIV в.* Том 1. *Дохристиянска архитектура*. София, 2008.
- Гагова, Кр., *Пътуването през Средновековието*. София, 2019.

- Георгиева, С., *Междуполовите отношения в брачното и бракоразводното право, действало в средновековна България.* – Историческо бъдеще, № 1–2, 2002, 208–229.
- Георгиева, Т., *Икономиката на Второто българско царство.* Пловдив, 2024.
- Георгиев, М., Гигов, К., Тонев, С., Цанков, Н., *История на българската медицина.* Том 1. Велико Търново, 2009.
- Гюзелев, В. (съст.), *България е огромна област и многоброен народ. Земя на блажени.* София, 2012.
- Даскалова, А., Райкова, М., *Грамоти на българските царе.* София, 2005.
- Кристанов, Ц., Дуйчев, И., *Естествознанието в средновековна България.* София, 1954.
- Кондова, Н., Чолаков, С., Боев, П., *Палеодемографски данни за населението в средновековна България.* – ИИАИМ, № 2, 1978, 27–34.
- Кондова, Н., Чолаков, С., *Динамика на демографските процеси в средновековна България.* – Българска етнография, № 5, 1990, 25–32.
- Костова, Р., *От мирския живот към монашеството. Къде е границата и кой я преминава в България през X в.?* – В: *Традиции и приемственост в България и на Балканите през средните векове.* Велико Търново, 2003, 147–166.
- Милтенова, А. (съст.), *Стара българска литература, Естествознание.* Том 5. София, 1992.
- Миланова, А., Горянова, С., *Бит и комфорт на Ното Вузантинус: Желана и реална жизнена среда в българските земи (IX – XIV в.).* – В: Миланова, А., В. Вачкова, Ц. Степанов. (съст.), *Ното Вузантинус,* София, 2009, 152–187.
- Рашев, Р. *Българска езическа култура VII – IX в.* София, 2008.
- Петров, П., В. Гюзелев (съст.). *Христоматия по история на България.* Том 1–2, София, 1978.
- *Пътуванията в Средновековна България.* Велико Търново, 2009.
- Чокоев, Ив., *Към въпроса за облеклото от времето на Първото българско царство,* – В: *Studia protobulgarica et mediaevalia europensia, В чест на проф. Веселин Бешевлиев.* София, 2003, 248–255.
- Чокоев, Ив., *Текстил от средновековните археологически обекти в България.* Велико Търново, 2007.
- Нешев, Г., *Българските манастири през вековете.* София, 2006.
- Овчаров, Т., *Материална култура на Второто българско царство.* Велико Търново, 1994.
- Хрисимов, Н., *Всекидневието в Първото българско царство (по писмени и археологически данни), Дисертация за присъждане на научната и образователна степен „доктор“.* Велико Търново, 2013.
- Христов, Я., *Щрихи към „Сказание за железния кръст“.* Благоевград, 2011.
- Христов, Я., *Брак и развод в югозападните български земи през XIII век.* – Студии по история 2, 2018, 123–134.
- Христов, Я., *Четири етюда към „Сказание за железния кръст“.* София, 2024.

Допълнителна литература:

- Андреев, Й., Лазаров, Ив., Павлов, Пл., *Кой кой е в Средновековна България.* (Трето допълнено и основно преработено издание). София, 2012.
- Апостолов, М., *Богомилски схващания за човека и природата, за здравето и бо-*

- лестта. – В: *Из история на естествознанието в България*. София, 1982, 75–82.
- Георгиева, С., *Извънбрачните сексуални отношения в средновековното българско право*. – Историческо бъдеще, № 1-2, 1999, 206–213.
  - Гуревич, А. *Проблеми на средновековната народна култура*. София, 1985.
  - Милтенова, А., Кирилова, А., *Средновековни лековници и амулети*. София, 1994.
  - Fossier, R., *The Axe and the Oath. Ordinary Life in the Middle Ages*. Princeton–Oxford, 2010.
  - Goetz, H-W., *Life in the Middle Ages. From the Seventh to the Thirteenth Century*. Notre Dame–London, 1993.
  - Hammel, E. A., *Demographic Constraints on the Formation of the Traditional Balkan Households*. – *Dumbarton Oaks papers*, 44, 1990, 173–186.
  - Haldon, J. (ed.), *The Social History of Byzantium*. Oxford, 2009.
  - Henning, J. (ed.), *Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium*. Vol. 1–2. Berlin–New York, 2007.
  - Laiou, A. (ed.), *The Economic History of Byzantium: From the Seventh through the Fifteenth Centuries*. Vol. 1–3. Washington DC, 2002.
  - Murphy, D. J., *People, Plants and Genes. The Story of Corps and Humanity*, Oxford 2007.
  - Smith, J. M. H., *Europe after Rome. A New Cultural History 500–1000*, Oxford 2005.
  - Lamb, H., *Climate, History and the Modern World*, London – New York 1995.
  - Mitchell, L. E., *Family Life in the Middle Ages*, Westport – London, 2007.

Изготвил:

Гл. ас. д-р Янко Христов /...../